

Na Kekedee Sa Paul Fua Wane Famamana Ki 'I Galesia

Sa Paul kedea na buko ne fuana wane famamana 'i Galesia ki. Sa Paul nia rao faida, ma ka si tau go 'i buri'ana sa Paul nia fasida, kera ka safali ka abulo 'uria rongolae fuana ta famanatalae 'e'ete lau. Tani wane famanata susuke kera dao to'ona wane famamana ki 'i Galesia, ma kera ka saea kera kai safali fua lekalae burina falafala Jiu ki. Te falafala Jiu ne 'ole 'ungelae (circumcision). Wane Jiu ki famanata ne rolae ana taki sa Moses ki kwatea ma wane ki ka 'o'olo 'i maana God, ma na 'ole 'ungelae ne maetoto fuana wane God ki. Boro ma sa Paul nia famanata sulia na fitoe ana sa Jesus lalau ne kwatea ma wane ki kera ka 'o'olo 'i maana God. Ma na Anoeru Abu ma na tolai 'o'olo, nia na maetoto ne fatainia kulu wane God ki. Kulu ka famamana sa Christ Jesus fua ne kulu kai 'o'olo 'i maana God. God nia fuusi 'o'olo akulu nao lau sulia na rolae sulia taki ki, boro ma sulia lalau ne kulu famamana sa Christ. Rolae sulia taki ki nao si bobola fua ne kai fa'o'oloa ta wane 'i maana God.

Ru talingai ki laona buko ne:

Fata lealae *1:1-10*

Sa Paul nia ta lifurongo mamana *1:11-2:21*

Wane ki ka fa'o'olosia tolada fainia God ana famamanae ana sa Jesus *3:1-4:31*

Maurilana wane famamana ki leka sulia kwaitalaie Anoeru Abu *5:1-6:18*

¹⁻² Na kekedee ne fasia nau sa Paul, ma wane famamana ki ne kera to fai nau 'i seki, fua mulu wane famamana God ki laona lofaa 'i Galesia. Nau na ne ta lifurongo ana sa Jesus. Nao ta wane si fili nau fuana raoe ne. Boro ma sa Jesus Christ fainia God, na Maa ne nia taea sa Jesus fasia na mae, keroa lalau ne fili nau fua lifurongolae.

³ Nau ku foa fua God na Maa kulu fainia sa Jesus Christ na 'Aofia kai kwaiofei amulu ma kai kwatea na aroaroe fua mulu.

⁴ Sa Christ ka kwate nia 'ana talana fuana ta'alaе kulu ki fua ne kai luge kulu fasia abulo ta'alaе 'oro ki ne laona molagali ana kada ne. 'Urinai nia rosulia na kwaidorie God na Maa kulu. ⁵ Nau ku doria kulu kai fa'initoa God toto firi! Iu, nia 'urinai.

Te Farongoe Lea go

⁶ Nau ku kwele na ana ru ne mulu sasia, sulia nia nao si tau go mulu ka luka faburi na ana God ne fili kamulu na fua mulu kai to 'i farana na kwaiofeie sa Christ, ma kada nai mulu ka famamana na amulu ta famanatalae 'e'ete lau ne tani wane kera saea ana na Farongoe Lea. ⁷ Boroі ma na famanatalae nai nao lau na Farongoe Lea mamana sulia sa Christ. Tani wane go ne kera fagaroa manatamulu, ma kera ka sasi 'uria rokisilana na Farongoe Lea sulia sa Christ. ⁸ Ma sui boroі 'ana dia kalu naoma ta 'ainsel fasia 'i langi ne kai 'ainitalo ana fua mulu ta farongoe ne 'e'ete fasia te ne kalu 'ainitalo na ana fua mulu 'i nao, nia bobola fuana God kai 'ui 'ania wane nai laona ere ne saru si mae. ⁹ Dia be kalu saea ka suina mai 'i nao, ma nau ku saea lau fua mulu: Dia ta wane kai 'ainitalo ana fua mulu ta famanatalae ne ka 'e'ete fasia na te ne mulu famamana ka suina, nia bobola fuana God kai 'ui 'ania wane nai laona ere ne saru si mae.

¹⁰ Kada nau ku saea fatae nai ki, nao nau si sasi lau 'uria wane ki ne kera kai tango nau. Nao 'asiana. Ma nau ku doria lalau God 'ana talana ne kai tango nau. Dia nau ku sasi 'uria ne wane ki kera ka dori nau, 'urinai ma nau nao lau wane ni rao sa Christ.

Fatae sa Paul sulia kada sa Jesus filia fuana lifurongo

¹¹ Wanefuta ki ma waiwane ki ana sa Christ, nau ku saea fua mulu, na Farongoe Lea ne nau ku farongo ana, nia nao lau ru ne safali mai fasia wane ki. ¹² Nao nau si ngalia lau

fasia ta wane, ma nao ta wane si famanata nau go ana. Boroï ma sa Jesus Christ lalau ne tala fataïnia fuaku.

¹³ Mulu rongoa tafau na sulia na tolaku mai 'i nao, kada be nau ku fosia 'ua God dia Jiu ki kera sasia. Mulu rongoa laugo be nau ku famalagaigaia 'asiana wane famamana God ki, ma nau ku sasi 'asiana 'uria takalongailada. ¹⁴ Kada nau ku 'alakwa 'ua, 'orolana wane Jiu ki ne kera 'alakwa fai nau, nau ku liufida ana rolae sulia na famanatalae kalu Jiu ki ma sulia falafala kobora kalu ki.

¹⁵ Sui boroï 'ana ka 'urinai, sulia kwaiofeie God 'i naona ne nau ku futa, God nia fili nau na fuana raoe nia ki. ¹⁶ Ma God ka eele fua fataïlana na Wele nia fuaku, fua ne nau kai 'ainitalo ana na Farongoe Lea sulia sa Jesus fuana wane nao lau Jiu ki. Ma kada God nia ka fataïnia na Wele nia fuaku, nau si leka na siana ta wane ne nia ka famanata nau. ¹⁷ 'Urainai nao nau si leka 'alaa 'uria 'i Jerusalem fuana adalae to'ona wane ne kera lifurongo eteta aku ki. Nau ku leka lalau 'aku 'uria lofaa 'i Arabia, sui nau ku oli lau mai 'uria 'i Damaskas. ¹⁸ Sui burina olu fangali ki, nau ku fi leka 'uria 'i Jerusalem fuana adalae to'ona sa Pita, ma nau ku to fainia sulia na akwala ma lima maedangi. ¹⁹ Ma nau ku fata laugo fainia sa Jemes, na ai burina na 'Aofia, boroï ma nau nao si ada to'ona tani lifurongo lau.

²⁰ Ma ru ne ki tafau ne nau ku kedeä kau fua mulu kera ru mamana ki tafau go. God ka saitamana nau nao si suke.

²¹ 'I buri, nau ku leka lau 'uria lofaa 'i Siria ma 'i Silisia ki. ²² Ana kada nai, wane famamana sa Christ ki laona lofaa 'i Jiudea, nao kera si saitamaku go. ²³ Kera saitamana ga 'ada na fatae ne tani wane ne fata suli nau kera ka 'uri, "Na wane be famalagaigai kulu 'i nao ma ka sasi 'uria falilana wane famamana sa Christ ki sena. Kada ne, nia 'ainitalo na sulia sa Christ fua ne wane ki kera ka famamana." ²⁴ Ma sulia farongoe ne kera ka tangoa God fafia te ki ne nau ku sasida.

2

Na fanaonao 'i Jerusalem ki alafafia na famanatalae sa Paul

¹ 'I buri'ana te akwala ma fai fangali, nau ku fi oli lau 'uria 'i Jerusalem fainia sa Banabas, ma nau ku talaia sa Titus ka leka laugo fai karo. ² God ne doria nau leka 'i senai sulia fataie nia fuaku. Ma ana kada nau ku fata oku fainia wane fanaonao ki 'i Jerusalem taifilida, ma nau ku fadaa lea ana na Farongoe Lea ne nau ku famanata ana fuana wane nao lau Jiu ki. Nau ku farongoa fanaonao nai ki sulia na raoe nau tafau, fua ne kera kai alafafia, fasi nau ku rao ulafu ga 'aku ana raoe ne. ³ Sa Titus na wane ne to fai nau, nia nao lau wane Jiu, boroi ma wane 'i Grik, ma fanaonao ki kera si sumainia go fuana 'ole 'unge. ⁴ Kalu fata sulia ru ne ki, sulia tani wane ne kera suke ne kera saea kera famamana, kera doria nia kai 'ole 'ungelae. Wane nai ki kera leka agwa mai fua falilana na fitoe ne kalu ngali go sa Jesus Christ fuana famaurilamalu. Kera doria kera kai sumai kalu fuana rolae sulia taki ki. ⁵ Ma kalu si ala go fafia wane susuke nai ki ana ta te kada tu'u boroi, sulia nao kalu si doria kera ka falia na mamanae ana Farongoe Lea ne mulu famamana na.

⁶ Ma fanaonao ne wane ki alafafida 'i Jerusalem, nao kera si saea go ta ru falu fuaku sulia famanatalae nau. (Boroi ma nao nau si 'abero go sulia wane ne ki, ne tani wane fia kera wane 'initoa ki. Sulia taifilia God go ne saitamana ka saea ne wane nia 'initoa.) ⁷ 'Urainai fanaonao nai ki, te ru ne kera tala ada to'ona ne God nia kwatea na raoe ne fuaku fuana 'ainitalolae ana fuana wane nao lau Jiu ki, dia laugo ne nia kwatea fua sa Pita na raoe fuana 'ainitalolae ana fuada Jiu ki. ⁸ Sulia God ne alu nau, nau ku lifurongo fuana wane nao lau Jiu ki, dia laugo ne nia alua sa Pita ka lifurongo fuada wane Jiu ki. ⁹ Sa Jemes ma sa Pita, fainia sa Jon, ne wane fanaonao ki, kera saitamana ne God kwatea na raoe talingai ne fuaku fuana 'ainitalolae

fua wane nao lau Jiu ki. Nia ne kwatea kera ka samo 'amaro sa Banabas, fua ne kai fatainia ne kera alafafi karo ka rao 'i safitamulu wane nao lau Jiu ki, ma kera ka rao 'i matangada wane Jiu ki. ¹⁰ Ma te ru go ne kera doria karo kai manata to'ona na kwai'adomie fuana wane siofa ki safitana wane famamana God ki 'i Jerusalem. Iu, ru nai ne nau ku ngangata 'asiana fua sasilana.

Sa Paul balufia sa Pita

¹¹⁻¹³ Kada sa Pita dao 'i Antiok, nia ka fanga ga 'ana fainia wane ne nao lau Jiu ki. Sui, tani wane Jiu ne sa Jemes oduda mai kera ka dao 'i senai. Wane nai ki manata 'uri, “Dia nao ta wane si 'ole 'unge, nia nao lau na wane mamana sa Christ.” Go ma, sa Pita nao si fanga na fainia wane nao lau Jiu ki.* Nia sasi 'urinai sulia ne nia mau ana olisusue fainia wane Jiu ki ne kera leka mai fasia 'i Jerusalem. Ma tani Jiu ne kera famamana laugo ana sa Christ, kada kera ada to'ona sa Pita ne sasi 'urinai, kera ka mau laugo dia sa Pita, ma kera ka si fanga laugo fainia wane nao lau Jiu ki. Ma sa Banabas boroi ka sasi laugo sulida. ¹⁴ Boroi ma kada nai, nau ku ada to'ona kera garo sulia nao kera si rosulia na mamanae 'ana Farongoe Lea. Ma nau ku balufia sa Pita 'i safitana wane 'oro ne kera famamana ki, sulia nia garo 'asiana. Ma nau ku fata 'uri fuana, “‘Oe na wane Jiu, boroi ma 'oe luka na 'amu ana falafala wane Jiu ki, ma 'oe to na 'amu dia ta wane ne nao lau Jiu. Kera nao lau wane Jiu ki ne. 'Oe garo 'asiana ne 'oe sumainia wane nao lau Jiu ki fuana rolae sulia falafala Jiu ki.”

---

* **2:11-13** Jiu ne kera dau sulia taki sa Moses ki, nao kera si fanga oku fainia wane ne nao lau Jiu ki. Kera fia kera kai sua ana kada kera samo to'ona ma kera ka 'ania na fanga ana wane nao lau Jiu ki. Ada to'ona Levitikas 11; Acts 11

Jiu ki fainia wane nao lau Jiu ki kera mauri sulia famamanae kera

¹⁵ Nia mamana na kalu futa mai ana Jiu ki, ma kalu nao si dia lau wane nao lau Jiu ki ne kera si leka sulia taki sa Moses ki. ¹⁶ Ma kalu Jiu ki saitamana ne wane kai fa'o'olosia na tolana fainia God ana famamanae ana sa Jesus Christ, ma nao lau ana rolae sulia taki sa Moses ki. 'Urainai ne kalu ka famamana laugo ana sa Christ Jesus fua ne kalu kai 'o'olo 'i maana God. God nia fuusi 'o'olo amalau nao lau sulia na rolae sulia taki ki, boroi ma sulia lalau ne kalu famamana sa Christ. Sulia na rolae sulia taki ki nao si bobola fua ne kai fa'o'oloo ta wane 'i maana God. ¹⁷ Ana kada ne, kalu Jiu ki, kalu nani 'uria maurie ana sa Christ ka liufia na rolae sulia taki ki, ma tani Jiu kera saea kalu wane abulo ta'a ki na. 'Uri ma, nia fadaa ana sa Christ ne kwatea kalu ka abulo ta'a, sulia ne kalu fasia lekalae burina taki ki? Nia nao si 'urinau lau. ¹⁸ Boroi ma dia nau ku oli, ma nau ku famamana lau taki ki ne nau ku noni'ela na ana, nau ku 'asi nau na laona abulo ta'ala. ¹⁹ Kada nau ku to sulia taki ki, nau ku ada to'ona fulina nao nau si fito'ona lekalae burina taki ki fua sae ne nau 'o'olo 'i maana God. Nia ne nau ku luka na ana na taki fua ne nau to sulia God. ²⁰ God nia 'ado nau fainia sa Christ ne nia mae ana 'airarafolo. Nia ne nau ku mae na, boroi ma sa Christ ne to laona maurilaku. Ma na maurie ne nau ku too ana kada ne, nau ku mauri ana na famamanae nau ana na Wele God. Nia kwaimani aku, ma ka mae fua ne kai famaui nau. ²¹ God nia ka alafafi kulu sulia na kwaiofeie nia. Nao nau si noni'ela ana na kwaiofeie nia. Ma dia ta wane kai 'o'olo fainia God sulia taki ki, nia fatainia ne na maelana sa Christ dalafa ga 'ana.

3

Na rolae sulia taki ki naoma na famamanae ana sa Jesus

¹ Mulu wane ana 'i Galesia, mulu oewanea! Nau ku fadaa tafau na fua mulu na maelana sa Jesus Christ ana

'airarafolo. Boroï ma nia dia tani wane ne fagaroa man-atamulu 'uria famanatalae garo ki! ² Nau ku doria mulu kai saitamana te ru 'uri: Mulu si ngalia lau na Anoeru Abu God sulia ne mulu rosulia taki sa Moses ki, boroï ma sulia lalau ne mulu famamana na Farongoe Lea sulia sa Jesus, ma mulu kai fito'ona. ³ Mulu oewanea 'asiana. Na Anoeru Abu ne kwatea ma 'oe safali ana maurie laona tolae falu, boroï ma ta'ena mulu sasi 'uria sasilana raoe Anoeru Abu ki ana nikila mulu ki talamulu. ⁴ Kamulu nonifi 'asiana sulia na fitoe kamulu ana sa Jesus. Dia mulu oli fasia ma mulu ka sasi lau sulia taki sa Moses ki, na fitoe kamulu kai funu. ⁵ Nau ku doria mulu kai malingainia ne sulia na kwaiofeie God, nia kwatea sakongai ana na Anoeru Abu nia fua mulu, ma nia ka fulia ru ni kwelelae ki 'i safitamulu, nao lau sulia ne mulu rosulia taki ki, boroï ma sulia lalau na fitoe kamulu ana sa Jesus.

⁶ Ma mulu kai manata basi sulia sa Abraham, na Kekedee Abu be fata 'uri, "Nia famamana God, ma God ka alafafia nia wane 'o'olo sulia na famamanae nia." ⁷ Mulu ka saitamana sa ti boroï 'ana ne kai famamana God, nia na wele sa Abraham.* ⁸ Na Kekedee Abu nia fata 'uri mai 'i nao, God kai fuusi 'o'olo ana wane nao lau Jiu ki ana famamanae. Ma God ka farongo ana farongoe lea ne fuana sa Abraham ka 'uri, "Nau kai falea wane ki tafau suli 'oe." ⁹ Iu, sa Abraham famamana, ma God ka falea. 'Urinai laugo, sa ti boroï 'ana ne kera famamana, God kai faleada dia sa Abraham.

¹⁰ Sa tifaida boroï 'ana ne kera manata fua God nia alafafida ne kera 'o'olo sulia kera rosulia taki ki, kera kai ngalia na kwaekwae fasia God. Sulia ne Kekedee Abu be nia fata 'uri, "Sa ti boroï 'ana ne nao si 'idufa rosulia taki ki tafau, kera kai ngalia kwaekwae fasia God."☆ ¹¹ Ma nia madakwa 'asiana nao ta wane si 'o'olo fainia God ana lekalae suli taki ki, sulia na Kekedee Abu nia fata

* 3:7 Na fadalana "wele sa Abraham", te ai ana wane God ki. ☆ 3:10

lau 'uri, “Sa ti boroī 'ana ne kera 'o'olo fainia God sulia na famamanae, kera kai mauri firi.”[☆] ¹² Na falafala ana maurie sulia famamanae nao si dia lau na falafala ana lekalae burina na taki sa Moses ne fata 'uri, “Dia 'oe doria 'oe kai dao to'ona maurie sulia rolae sulia na taki, 'oe kai rosulia taki kali'afu God.”[☆]

¹³ Na kwaekwae ne safali mai fasia taki ki, sa Christ nia lafua na fasi kulu, ma ka ngalia na talana. Sulia ne Kekedee Abu be fata 'uri, “Wane ne kera saungia 'i tofungana 'ai, nia mae sulia nia ngalia na kwaekwae ana God.”[☆] ¹⁴ Sa Jesus Christ nia foli olitai kulu fasia na kwaekwae taki ki. 'Urinai ne God ka falea laugo wane nao lau Jiu ki ana na lealae ne nia eta fata ana fuana sa Abraham. Ma kulu tafau wane ne kulu famamana ki, kulu kai too laugo ana Anoeru Abu sulia na famamanae ne.

Taki ki fainia fata alangaie God

¹⁵ Wanefuta nau ki ana sa Christ, nau ku fata ana na manatalae ana na Kekedee Abu ka suina, kada nai nau fadaa lau na alangaie ne ana na manatalae wane ki kada nai. Dia ro wane ki keroa sasia ta alangaie, nao ta ai si talana na ta kula ana naoma ka 'oia lau alangaie nai. Na alangaie ne nia dia laugo na alangaie ne leka mai fasia God fua sa Abraham fainia wele nia. ¹⁶ Iu, God nia fata alangai fainia sa Abraham ma na wele nia. Na Kekedee Abu nao si fata lau 'uri, “Wele 'oe ki,” ne fadalana wane 'oro ki. Boroī ma nia ka fata lalau 'uri, “Wele 'oe,” ne fadalana te wane go, ma nia na ne sa Christ. ¹⁷ Na fadalana fatalaku ne 'uri: God nia eta fangasia na alangaie fainia sa Abraham, ma ka alangai laugo nia kai famamana. Nia ne na taki ne God nia kwatea fai talanga ma olu akwala fangali na 'i buri'ana, nia 'afitai 'asiana ka 'oia na alangaie ne God alangai ana fuana sa Abraham. ¹⁸ Sulia dia God kwatea ru lea ki fua kulu sulia ne kulu rosulia taki ki, 'urinai nao nia si kwatea sulia na

[☆] 3:11 Habakuk 2:4

[☆] 3:12 Levitikas 18:5

[☆] 3:13 Diutronomi

fata alangaie nia. Boro ma sulia na alangaie nia, nia ne God ka kwate sakongai ana ru lea ki fuana sa Abraham.

¹⁹ 'Uta ne God ka kwatea taki ki? God kwatea taki ki lau 'i burina alangaie nia, fua ne kai fatai madakwa ana abulo ta'alaie ki, leleka ka dao 'ana maedangi ne kwalafa sa Abraham ne God fata alangai ana kai dao mai ana. God ne kwatea 'ainsel ki ne kera kai kwatea taki ki fuana sa Moses. Ma sa Moses ne na wane ni ngali fatae, sulia nia ne ngalia mai taki ki, ma ka kwatea fuana wane ki. ²⁰ Boro ma kada God nia fata alangai fuana sa Abraham, nia si doria na ta wane ni ngali fatae, sulia nia sasia na ru nai taifilia.

Ru ne taki ki leka mai fuana

²¹ 'Uri ma taki sa Moses ki nia susia fata alangaie God ki? Nao 'asiana! Sulia dia God nia kwatea na taki ne ka famauria wane ki, 'urinai wane ki kera kai rosulia, ma kera kai 'o'olo na 'i maana God. ²² Boro ma, na Kekedee Abu nia saea ne wane ki tafau kera doria abulo ta'alaie, ma nao kera si bobola na fuana daulae sulia taki ki. 'Urinai ne God ka kwatea na fata alangaie ana na maurie firi fuana wane ne kera famamana sa Jesus Christ ki.

²³ 'I naona na kada ne famamanae ana Jesus Christ nia dao mai, God nia koni kulu Jiu ki farana taki sa Moses ki, leleka ka dao ana kada God nia fatainia na taale falu sulia na famamanae ana sa Christ. ²⁴ Taki ki ka ada sulikulu leleka ka dao ana kada sa Christ nia dao mai. 'Urinai burina sa Christ nia dao na, kulu kai 'o'olo 'i maana God, sulia na famamanalana. ²⁵ Iu, ma taki ki nao si ada na sulikulu 'i kada nai, sulia kada fuana famamanae ana sa Christ nia na fai kulu.

Wane famamana sa Jesus ki kera wele God ki na

²⁶ Kamulu tafau ne wele God ki na, sulia na famamanae kamulu ana sa Christ Jesus. ²⁷ Kamulu siuabu tafau na ka fatainia ne mulu 'ado na fainia sa Christ, 'urinai ne maurie kamulu kai dia na sa Christ. ²⁸ Nia ne, ka nao ta 'e'etelae 'i safitana wane Jiu ki ma wane nao lau Jiu ki, ma welewane

ki fainia keni ki, ma wane rao 'o'oni ki fainia wane ne nao ta wane si fanaonao fuada ki. Kamulu tafau, mulu bobola go 'i maana God, sulia mulu to ana okue fainia sa Christ Jesus. ²⁹ Sulia kamulu ne wane sa Christ ki na, 'urinai kamulu laugo ne wele ana kwalafa sa Abraham ki, ma mulu kai ngalia falealae God nia fata alangainia fua sa Abraham.

4

¹ Nau ku doria nau ta fadaa madakwa lau ana ru ne nau ku fata sulia. Dia ta wane nia too ana ta wele, nia kai kwatea ru nia ki tafau fuana. Boro ma ana kada ne wele nai nia tu'u 'ua, nia dia ta wane rao ga 'ana, sulia nao nia si baita 'ua fuana adalae sulia alurue nia ki talana. ² Kada nia tu'u 'ua, tani wane ne kera ada sulia alurue fuana, leleka ka dao ana kada ne maa nia 'olea. ³ Nia 'urinai laugo, 'i nao mai ana kada kalu Jiu ki si famamana 'ua ana sa Christ, kalu ro lalau sulia taki ki ana tolai laona molagali, dia ta wane rao 'o'oni ne nia rao go sulia fatalana na gwaungai nia. ⁴ Ma ana kada ne God nia 'olea nia dao na mai, nia kwatea mai Wele nia 'i laona molagali. Nia ka wane, ma ka futa ana keni, ma nia ka rosulia taki kalu Jiu ki. ⁵ Nia ka sasi 'urinai fua ne kai lugea sa tifaida ne taki ki dau fafida, fua kai kwatea kulu wele God ki.

⁶ Sulia ne kulu wele God ki na, nia kwatea na Anoeru Wele nia fua ka to laona maurilakulu. Ma na Anoeru Nia ka kwatea kulu kai foa 'uri, "Maasi 'ae, Maasi 'ae." ⁷ Ma mulu nao lau wane rao 'o'oni ki. Boro ma kamulu wele mamana God ki na. Ma sulia ne mulu wele mamana nia ki na, nia kai kwatea ru ki tafau ne nia alua fua kwatelana fuana wele nia ki.

Sa Paul manata 'abero fuana wane 'i Galesia ki

⁸ Ana kada nao mulu si saitamana 'ua ana God, ru 'e'ete ne nao lau god mamana ki ne kera gwaungai fafia maurilamulu. ⁹ Boro ma ana kada ne na, kamulu saitamana na ana God naoma nau ku fata 'uri, God saitamana na amulu.

'Uri ma 'uta lau ne mulu ka oli, mulu ka ro lau sulia taki ki ana tolae laona molagali? Ru nai ki nao si fulia go ta ru lea fua mulu. Ma 'uta ne mulu ka doria lau rae fuada? ¹⁰ Nau ku rongoa kau ne kamulu dau sulia ru ne taki Jiu ki saea fuana fabaitalana maedangi ana Sabat, ki, ma na fafanga ana madame falu ki, ma kada talingai ki laona fangali ki. ¹¹ Nau ku manata 'abero 'asiana ani kamulu, fasi na rae ne nau ku sasia fuana 'adomilamulu fua daolae to'ona na maurie falu ka fi funu. ¹² Wanefuta ki 'ae, nau ku amasi kamulu, mulu ka to sakwadola fasia taki sa Moses ki, dia laugo ne nau ku to sakwadola fasia. Sulia ne nau ku to sakwadola fasia taki sa Moses ki, dia laugo ne mulu to sakwadola 'i nao.

Maedangi sui toli ki, mulu si sasia go ta ru garo aku. ¹³ Kamulu saitamana laugo ana kada be nau ku 'ainitalo ana na Farongoe Lea fua mulu, nau ku matai be, boro ma nia ne sasia nau ku 'ainitalo ana Farongoa Lea fua mulu. ¹⁴ Ma sui boro 'ana nau ku matai, ma nau ku kwatea 'afitaie baita fua mulu, nao mulu si manata ta'a go fuaku, ma mulu si noni'ela go ani nau. Ma mulu kwalo nau ka dia ne mulu kwaloa laugo ta 'ainsel fasia God naoma sa Christ Jesus talana na. ¹⁵ Ma ana kada nai, mulu eele 'asiana. Nau ku saitamana ne na kwaimanie kamulu fuaku nia 'e baita 'asiana. Dia nau ku gania boro maamulu fuana 'afilaku, mulu si luia go fasi nau. 'Uri ma na eelelae be kamulu, nia na 'i fai ne? ¹⁶ 'Uri ma kulu malimae lau 'i safitakulu, sulia nau ku fata ana mamanae kada nai?

¹⁷⁻¹⁸ Nia lea 'asiana fua ta wane ka fata alingana tani ai 'e'ete dia nia sasi fuana lealae. Nia mamana 'asiana, ma nao lau ana kada ne nau ku to go fai kamulu, boro ma ana kada nau ku to tau laugo fasi kamulu. Ma wane be kera rao nikila fuana rokisilana na Farongoe Lea, kera doria 'asiana kera kai fata manatamulu, boro ma nao nia si lea go fua mulu. Te ru ne kera doria na ne mulu kai to 'e'ete amulu fasi nau, fua kera go ne mulu kai leka burida. ¹⁹ Wele nau

ki 'ae ana sa Christ, na manatalaku nia fii 'asiana lau sulii kamulu, dia ta keni nia karangi ka fafuta wele nia. Na fiie ne nao si sui leleka ka dao ana maedangi ne mulu kai famamana go sa Christ taifilia. ²⁰ Ana kada ne, nau ku doria 'asiana nau to fai kamulu, fua ne nau si fata nikila lau 'uri fua mulu. Nau ku ulafusia na ta ru ne nau saea lau fua mulu!

Sa Paul fata sulia ni Hega fainia ni Sera

²¹ Nau ku ledi kamulu basi, ti amulu ne doria rolae sulia taki ki: 'Uri ma mulu saitamana lea na ana te ne taki ki saea? ²² Na Kekedee Abu saea sa Abraham too ana ro welewane ki. Ta wele, sa Ishmael, nia futa ana keni ni rao 'o'oni ni Hega. Ma ta wele, sa Aesak, nia futa ana ni Sera keni aluge, ma nia na ne 'afe sa Abraham. ²³ Sa Ishmael, na wele ne futa ana ni Hega, na keni rao 'o'oni, nia futa dia ga 'ana wele ki tafau. Boro ma sa Aesak, na wele ne futa ana ni Sera, na keni ne nia aluge, nia futa sulia na alangaie ne God sasia fainia sa Abraham.

²⁴ 'Urainai ne nau fadaa fulilana ru ne ki ana na tarifulae. Na ro keni ne ki dia ro alangaie ki ne God nia sasi fainia wane nia ki. Ni Hega dia na alangaie ana na taki ne fuli gwauna na uo 'i Saenae laona lofaa 'i Arabia, kula ne God kwatea taki ki fua sa Moses ana. Wane ne kera leka sulia na alangaie ana taki, kera go ne rao 'o'oni 'i farana na taki. Ma nia dia ni Hega na keni rao 'o'oni ne, nia taifilia kai alua wele ne kera rao 'o'oni ki. ²⁵ Ma ni Hega ne dia na wane 'i Jerusalem 'i ta'ena, sulia ne kera to ga 'ada fuana raoe fua taki sa Moses ki. ²⁶ Boro ma ni Sera ne dia Jerusalem 'i langi. Nia aluge, ma nia dia gaa fua kulu wane ne kulu fito'ona sa Jesus ki. ²⁷ Na ru nai ne sa Aesaea nia fata sulia laona Kekedee Abu ka 'uri, "Na keni ne mulu 'aba'ato ki, ma nao mulu si saitamana go ana 'ua na nonifie ana wele, mulu kai eele, ma mulu kai akwa eele amulu. Sulia na keni

ne 'aba'ato, nia too ana wele 'oro ka liufia na keni ne na arai nia to fainia.”[☆]

²⁸ Wanefuta nau ki ma waiwane ki, kamulu ne wele God ki sulia na alangaie nia, dia sa Aesak be nia futa ana ni Sera, sulia God alangai fuana sa Abraham. ²⁹ Ana kada nai, sa Ishmael, na wele ni Hega ne nia futa mai dia wele ki tafau ga 'ana laona molagali, nia famalagaigaia sa Aesak na wele ni Sera, ne futa sulia na nikilalae ana Anoeru Abu God. Ma nia ka 'urinai laugo ana kada ne, wane ne kera rao fuana taki ki, kera famalagaigai kulu ana kada ne. ³⁰ 'Uri ma na Kekedee Abu nia fata 'uta be? Nia fata 'uribe, “Ifulangainia na keni rao 'o'oni ne fainia wele nia, kera kai leka tau kau 'ada. Sulia na wele keni rao 'o'oni ne nao si bobola fua kai ngalia ta ru ana toorue maa keroa , sulia ru ki tafau ne fua sa Aesak na wele ne futa sulia na alangaie ne nia aluge.” ³¹ Wanefuta ki ma waiwane ki 'ae, nia 'urinai laugo, kulu nao lau wele ni Hega ki ne kulu rao 'o'oni farana na taki. Kulu wele ni Sera ki lalau, sulia kulu to sakwadola fasia na taki ki.

5

Sa Christ nia luge kulu tafau

¹ Sa Christ ne nia luge kulu na, fua ne kulu kai aluge na. 'Urinai mulu kai uu ngasi, ma mulu kai to na dia wane ne kera aluge ki, ma ka nao lau wane ni rao 'o'oni ki fua taki sa Moses.

² Fafurongoa basi! Nau sa Paul, nau ku fata kau fua mulu, dia ne mulu 'ole 'unge fua ne mulu kai 'o'olo 'i naona God, nao 'asiana sa Christ si 'adomi kamulu go.

³ Nau ku fata talingai lau fua ta wane ne alamatainia fuana 'ole 'unge, nia kai sasi sulia taki lalau sa Moses ki. ⁴ Sa ti amulu ne kera sasi 'uria 'o'oloe 'i maana God ana rolae sulia ru ne taki ki, kera kai to 'e'ete na fasia sa Christ, ma

---

[☆] 4:27 Aesaea 54:1

kera kai talafia na kwaiofeie God. ⁵ Boro ma Anoreru Abu kwatea kulu ka manata ngado ne God kai alafafi kulu, sulia fitoe kulu ana sa Christ. ⁶ Sulia kada ne kulu 'ado na fainia sa Christ Jesus, ma dia ta wane nia ka 'ole 'unge naoma ka nao si 'ole 'unge, nia nao si 'e'ete go. Na ru 'initoa lalau ne na fitoe 'oe ne kwatea ma 'oe kwaimani ana wane ki tafau.

⁷ 'I nao mai, famamanae kamulu ana sa Jesus nia lea 'asiana. Boro ma ta'ena, ta wane ne fagaroa manatamulu ka 'uri na fasia na famanatalae mamana ne. ⁸ God nao si sasi 'urinai, sulia nia ne fili kamulu fua mulu kai famamana sa Christ. ⁹ Boro ma ta ka famanatalae garo tu'u ne nia 'i matanga mulu kai fali kamulu tafau. Nia dia ta ka isi tu'u be nia kai dolalia kumu ana beret tafau. ¹⁰ Nau ku manata ngado ne nao kamulu si famamana famanatalae garo nena, sulia ne kulu 'ado fainia sa Christ ana fitoe. Ma sa ti mone ne kwatea na manata 'aberolae fua mulu, nau ku saitamana, nia kai ngalia na kwaekwae fasia God.

¹¹ Wanefuta nau ki, nau nao si 'ainitalo ana ne wane kai 'ole 'unge, sui boro 'ana tani wane saea ne nau ku sasi 'urinai. Sulia dia nau ku famanata 'urinai, ma 'uta mone ne wane Jiu ki kera ka famalagaigai nau ga 'ada? Boro ma kera guisasa aku, sulia nau ku fata sulia na maelana sa Christ ana 'airarafolo fuana famautilana wane ki. ¹² Tani wane kera kwatea manata 'aberolae fua mulu ana famanatalae kera ki sulia na 'ole 'ungelae. Alamia kera kwaisae God nia eele fafia kada kera 'ole 'unge. Dia 'urinai, 'uta ne kera si tala falasida daofa liu go?

¹³ Ma kamulu wanefuta nau ki, God nia fili kamulu na fua mulu kai sakwadola fasia taki sa Moses ki. Sui boro 'ana kamulu ka to sakwadola 'urinai, nao mulu si manata 'uri sae nia lea ga 'ana fua mulu kai rosulia na kwaidorie ta'a ki ana noni mulu. Boro ma kamulu sakwadola na fua mulu kai kwaimani fua mulu, ma mulu kai 'adomi kamulu kwailiu. ¹⁴ Sulia taki sa Moses ki tafau kera okua ga ana te taki ne 'uri, "'Oe kwaimani ana tolamu ka dia laugo ne

'oe kwaimani amu talamu.” ¹⁵ Boro ma dia mulu to mulu ka fuali kamulu dia ru mauri kwasi ki, 'urinai ma mulu fanonifi kamulu kwailiu. Mulu kai ada lea ana, fasi mulu ka fi takalongai kamulu kwailiu.

Na Anoeru Abu fainia na kwaidorie 'ana noni

¹⁶ Nau ku fata 'uri: Dia mulu alamatainia na Anoeru Abu God ka talaia na maurilamulu, mulu kai to fasia na kwaidorie ta'a ana noni. ¹⁷ Sulia na kwaidorie ana noni nia fualia na ru ne na Anoeru Abu nia doria, ma na Anoeru Abu ka noni'ela laugo ana na ru ne noni nia doria. Na ro ru ne keroa malimae adaro kwailiu. Nia ka fatainia ne, dia na Anoeru Abu nia talai kamulu, nia 'afitai fua mulu kai sasia ta ru boro ma dia ne mulu doria sasilana fua fatolilana kwaidorie ta'a ana noni. ¹⁸ Boro ma dia na Anoeru Abu nia talai kamulu na, na taki fasia sa Moses ki nao si gwaungai na fafi kamulu.

¹⁹ Kulu saitamana ru ta'a 'uri ki ne safali mai fasia na kwaidorie ta'a ana noni: oelae, ma manata bilialae, ma sasilana ru ni 'ekelae ana ki. ²⁰ Ma fosilana nunuiru ki, ma rae ana 'ilalalae ma kelemalae ki. Ma malimaelae fuana firue, ma fata falilana wane, ma kwaimani roliolae, ma guisasue, ma tolai ana ogalulumilae, ma tolai ana barangisie, ma guisasue fuada kwailiu, ²¹ ma 'ugalae ki, ma ku bubulolae, ma saungailana fafanga fua sasilana ru ta'a ki, ma sasilana laugo ru garo 'oro 'urinai ki. Nau ku fabasu kamulu dia be nau ku saea 'i nao, sa tifaida ne kera sasia ru 'urinai ki, nao kera si bobola fua rulae 'i laona toae ne God kai gwaungai fafia.

²² Boro ma na Anoeru Abu nia kwatea fuana wane ki na kwaimanie, na eelae, na aroaroe, na mabetaue, na sasi lealae, na abulo mamanalae, ²³ na abulo marabilae, ma na daulae fafia kwaidorie ana noni. Dia mulu sisi mone sulia ru nai ki, nao mulu si 'oia go ta taki. ²⁴ Ma wane ne kera too na ana sa Christ Jesus laona maurilada ki, kera foto na fafia na kwaidorie ta'a kera ki ana 'airarafolo. ²⁵ Sulia na Anoeru Abu nia kwatea na maurie falu fua

kulu, nia lea fua kulu kai rosulia na kwaitalaie nia laona maurilakulu. ²⁶ Alu nao kulu si to ana naunaue, naoma suradue, naoma 'ugalilakulu kwailiu.

6

Kwai'adomie fua mulu kwailiu

¹ Wanefuta nau ki 'ae, dia ta wane ne mulu dao to'ona nia sasia ta garoe, sa ti amulu ne na Anoeru Abu nia talaia, nia kai olitainia mai fasia na ta'alaie nia. 'Oe kai fata sarafani fuana, ma 'oe madafi 'oe laugo fasi 'oe fi sasia laugo ta garoe dia nia. ² Ma mulu kai 'adomia sa ti boro'i 'ana ne nia too ana ta 'afitaie. Ma kada kamulu sasi 'urinai, mulu rosulia na na famanatalae ne sa Christ nia kwatea mai. ³ Dia ta wane nia saea nia ta wane 'initoa, ma nia si 'adomia go ta wane, nia suke nia ga 'ana talana. Nia nao lau na wane mamana. ⁴ Alu te te wane amulu mulu kai filo lea ana abulolae kamulu ki talamulu. Ma nia ka manata sulia na abulolana nia lea naoma ka nao. Ma dia abulolana nia lea, bobola fainia nia kai fata lea ana talana. Boro'i ma nia si fabolotania abulolana talana fainia abulolana ta wane 'e'ete lau. ⁵ Sulia nia 'urinai te te wane akulu nia kai susulia abulolana talana.

⁶ Na wane ne famanata kamulu sulia fatalana God, bobola fuana mulu kai kwatea na kwai'adomie ki fuana sulia na famanatalae lea ne.

⁷ Nao mulu si manata garo lau amulu sulia na ru ne nau ku saea: 'Afitai 'asiana ta wane ka safungainia ta ru fasia God. Na wane kai ngalia na kwaiarae nia fasia God sulia ru ne nia sasida ki, ka dia ne wane ka ngeda fufue ru ki ana ru nia fasida ki. ⁸ Dia nia si sui fasia sasilana ru ta'a ne na nonina dorida ki, nia kai maelia. Boro'i ma, dia nia sasia ru ne Anoeru Abu nia dorida ki, na Anoeru Abu kai kwatea maurie firi fuana. ⁹ Nao kulu si noni kulua fua sasilana raoe lea ki. Sulia dia kulu nonimabe fua sasilana ru lea ki, maedangi ne God nia filia kai dao mai, kulu kai ngalia kwaiarae kulu ki fasia God. ¹⁰ 'Urinai ne kada kulu na fua

'adomilana wane too ana bobolae ki nai, ma tasa na fuana wanefuta kulu ki ne kera famamana sa Christ.

Fatae 'isi ki

¹¹ Ada to'ona basi na kekedee baita ne nau ku kedeo kau fua mulu ana 'abaku talaku. ¹² Wane senena kera sasi 'uria na sumailamulu fuana 'ole 'unge, kera doria faeelea wane Jiu ki ana lekalae burina taki fua 'ole 'unge. Kera doria 'ole 'unge lamulu, sulia kera mau ana wane senena ki ne kera famalagaigaida na wane ne kera fata sulia na maelana sa Christ ana 'airarafolo. ¹³ Ma wane ne kera 'ole 'unge ki boroi, nao kera si ro go sulia taki sa Moses ki. Boroi ma kera doria fua mulu kai 'ole 'unge, fua ne kera kai fata tango 'i maana wane Jiu ki fafia ne mulu alamataini kamulu fuana 'ole 'unge. ¹⁴ Aia, ma nau talaku, nau ku fata naunau sulia na ru na 'Aofia kulu sa Jesus Christ nia sasia ana 'airarafolo. Sulia maelana sa Christ ana 'airarafolo, nao nau si doria falafala ta'a ki laona molagali ne wane nao kera si famamana sa Christ ki ne kera dorida. Ma kera boroi nao kera si doria laugo ru nau ku dorida ki sulia na famamanae nau. ¹⁵ Ma nia nao si 'e'ete go dia ta wane ka 'ole 'unge, naoma ka nao si 'ole 'unge. Boroi ma na ru talingai ne tolai na ana maurie falu ne God nia kwatea mai. ¹⁶ Ma fua sa tifaida ne kera leka sulia na famanatalae ne laona maurilada, God kai kwatea na aroaroe ma na kwaimanataie kai to faida, sulia kera wele mamana nia ki na.

¹⁷ 'Urinai, na fatae 'isi nau na fua mulu nia 'uri, alu nao ta wane si kwatea lau ta 'afitaie fuaku, sulia ne sisibe 'i noniku ki fatainia na ne nau na wane rao sa Jesus.

¹⁸ Wanefuta nau ki 'ae, nau ku amasia na 'Aofia kulu sa Jesus Christ fuana kwaiofeie nia ma na 'oilakie nia kai to fai kamulu tafau. Iu, nia 'urinai.

Farongoe Lea Ana Fataleka
The New Testament in the Fataleka language of the Solomon
Islands
Niu Testament long langguis Fataleka

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Fataleka

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

    You include the above copyright and source information.

    You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 14 Jul 2021

38b15013-8e25-506e-87f4-209b1cab49c2